

OBRтни VESTNIK

Strokovni list za povzdigo in napredek slovenskega obrtništva

„OBRтни VESTNIK“
Izhaja mesečno dvakrat, in sicer:
vsakega 1. in 15. v mesecu ter
stane celoletno Din 40.—
polletno Din 20.—
posamezna šte. Din 2.—

Oficijelno glasilo »Zveze obrtnih zadrug v Ljubljani« in »Splošne zveze
obrnih zadrug v Mariboru« ter slovenskih obrtnih društev v Sloveniji

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Beethovnova ulica 10.

Nefrankirani dopisi
se ne sprejemajo. Rokopisi se ne
vračajo. Ponatiski dovoljeni le z
navedbo vira.

Štev. pri poštni hranilnici
podružnici v Ljubljani 10.860

XI. letnik.

V Ljubljani, dne 15. oktobra 1928.

Št. 20.

Organizacija.

(Nadaljevanje.)

Sicer bi pa bile obrtniške organizacije bolj širokogrudne napram gori omenjenim, kajti, če bi se tak, oblasti naznanjeni šušmar javil pri zvezi zadrug ter prosil, da se mu dovoli položiti praktični in teoretični izpit iz svoje stroke, bi moral torej položiti pravo mojstrsko preizkušnjo, in če bi to z zadostnim uspehom prestal, tedaj naj bi mu obrtna oblast tudi izdala obrtni list. Toda, ker noben zakon in nobena naredba ne predpisujeta mojstrskih preizkušenj, zato tudi ne moremo tega od fušarjev zahtevati. Da pa te moči nimamo, smo sami krivi, ker nismo zadostno organizirani. V tem oziru je zveza obrtnih zadrug v Mariboru storila korak naprej in je na občnem zboru, ki se je vršil 8. septembra t. l., izdala in odobrila celo pravilnik mojstrskih preizkušenj, ki ga je občni zbor soglasno potrdil. Razumljivo je, da bo obrtna oblast zahtevala na tem pravilniku kako spremembo, ali vendar, začetek je storjen in se z vso gotovostjo nadejamo, da bodo obrtniške organizacije vse države soglašale v tem, da se mojstrske preizkušnje v vseh obrtniških strokah uzakonijo v novem obrtnem zakonu. S tem, da se mojstrske preizkušnje uzakonijo, ne misli organizirano obrtništvo delati nikomur kake krivice. Kajti vsak poklic, od katerega se zahteva znanje do gotove stopnje, mora izvrševalec tega poklica doprinesiti predpisano usposobljenost, ker drugače škoduje ustroju organizacije in svojemu poklicu. Temu v dokaz naj služi to, da vidimo danes v ubožnicah največ mojstrov ali pa njihovih žen, ki so kot nesposobni vršili pred leti rokodelski obrt, ne da bi v času svojega obratovanja pomislili na starost in onemoglost ter si vkalkulirali v mladih letih potreben kapital za leta nesposobnosti za delo. Takih žalostnih primerov skoraj ne najdemo med trgovci in to zato, ker so ti prvič bolje organizirani in se tudi vsled večkratnih sestankov in sej učijo drug od drugega raznih znanj in kalkulacij, v čemer, žal, obrtniki mnogo zaostajamo le zaradi tega, ker nismo zadostno organizirani. V današnjem času je potreba vsakemu obrtniku, da pozna, kakor trgovec, teoretično in praktično skušnjo iz trgovske vede ter da je strokovnjak v svojem poklicu. Obrtnik mora biti več v ceneni nabavi sirovine tako, da proda izdelek z boljšim zaslužkom, ne da bi pri tem trpel konzument. Dosego tega neobhodno potrebnega znanja nam morejo prinesiti mojstrske preizkušnje — potem bo obrtništvo lahko zavzelo enaka mesta med drugimi stanovi. Naj navedem tu dokaj značilen rek, ki sem ga svoj čas slišal, in sicer: Kdo je prav za prav dober obrtnik: Odgovor: Dober obrtnik je tisti, ki delo dobro in poceni napravi, nasprotno pa je dober trgovec tisti, ki zna slabo blago drago prodati. Obrtnik pa, če hoče eksistirati, ne sme izdelovati in prodajati slabega izdelka, ampak mora gledati na to, da izdela dober izdelek svoje stroke in da se mu ta izdelek tudi plača, kar pa danes ne moremo trditi. Žalostno je, da zaradi splošne desorganizacije tudi na gospodarskem polju ne moremo ničesar predstavljati. Tu pa ne zadene krivda toliko malega obrtnika kot dobro situirane obrtnike, ki se uveljavljajo s svojimi finančnimi sredstvi povsod drugod, samo pri obrtno-gospodarskih korporacijah jih ni dobiti. Dobro nam je znano, da imajo razni obrtniki naložene znatne vsote v različnih bankah, ne pride jim pa na um, da bi s tem, ako bi naložili svoj denar v razne stanovske denarne zavode, neposredno podpirali svoje revnejše tovariše. Mnogi ne pomislijo na svojo preteklost, ko so morda še

pred leti, če že ne sami pa njihovi očetje, kot obrtniki s klobukom v roki morali prositi boljše situirane gospode za posojila in to še z visokimi obrestmi, da so mogli potem nadaljevati svoj obrt. To so dejstva, ki jih je vredno omeniti. Ni pa to še vse, je še mnogo bolj kričečih primerov. Imamo stara obrtna podjetja, katerih blagostanje sega še v dobo za obrtništvo zlatih časov. Taka podjetja so si v toku časa s svojo solidnostjo in vestnostjo ustvarila v domovini kakor tudi izven nje zaupanje in dober glas, kar jim je donášalo in jim še donáša veliko blagostanje, ki so si ga pridobili edinole na polju obrtnega poslovanja. To s poštenostjo pridobljeno blagostanje jim omogoča, pokazati se pred svetom kot velike narodne mecene, a v teh mecenih ne najde obrtništvo naklonjenosti napram lastnim stanovskim tovarišem, dasi bi njihova organizacija najbolj potrebovala podpore, ki bi v narodno-gospodarskem položaju mnogo več koristila kakor pa drugače. Pri tem si še oglejmo našo splošno gospodarsko politiko in politike z ozirom na obrtništvo. (Dalje sledi.)

Dr. Fran Windischer:

Vprašanje Obrtne banke kraljevine SHS in Slovenija.

Maja meseca lanskega leta je začela v Beogradu poslovati »Obrtna banka kraljevine SHS a. d.« Istočasno je pričela delovati v Zagrebu glavna podružnica tega važnega zavoda. Obrtna banka kraljevine SHS je delniško društvo. Štirideset odstotkov delniške glavnice, ki znaša 75.000.000 dinarjev je vplačati državi iz državnih sredstev, ostalih 60 odstotkov pokrijejo delničarji v posebej določenih obrokih.

Obrtna banka kraljevine SHS je ustanova, ki je za obrtniški stan prvoredne načelne in praktične važnosti. Naša država je vzgledno pokazala, da ima umevanje za potrebe domačega obrtniškega stanu. Znatno del obratne glavnice daje država na razpolago, pa je s takim prispevanjem jasno izrečeno, da je novi denarni zavod namenjen obrtniškemu stanu cele naše domovine. Mislim, da je v ožgled takega značaja »Obrtna banka kraljevine SHS« edino pravilno, da Slovenija nepopustno zopet in zopet zahteva, da se brez odloga v Sloveniji ustanovi podružnica tega specialnega zavoda. Slovenija ima do tega pravico, ker gre za napravo, za katero daje država 40% delniške glavnice. Ta pravica je nesporno utemeljena v posebnem zakonu, in sicer v čl. 3. zakona o Obrtni banki, ki se glasi: »Sa ustrojenjem banke osniva se istovremeno glavna podružnica u Zagrebu, a prema potrebi i redom ovde navedenim osnovače se podružnice odnosno ispostave bančine u Ljubljani i Sarajevu, te i ispostave u Splitu, Skoplju i Novom Sadu, a po potrebi i u ostalim privrednim središtima, po odobrenju Ministra Trgovine i Industrije. Istovremeno ima se podružnici i svako ispostavi utvrditi poslovno područje.«

Slovenija sme in mora neodjenljivo zahtevati ustanovitev podružnice tudi po izrecnih določenih pravil Obrtne banke, katerih člen 2. se glasi: »Firma je Bančina: »Zanatska Banka Kraljevine SHS A. D.« Sedište Banke je u Beogradu. Ona će istovremeno otvoriti Glavnu Podružnicu u Zagrebu, a prema potrebi i redom ovde navedenim u što kraćem roku osnovače podružnice u Ljubljani i Sarajevu, a ispostave u Splitu, Skoplju i Novom Sadu. Tako isto Banka će nastojati da i u ostalim privrednim centrima otvori ispostave u koliko se za to potreba ukaže...»

Iz navedenega zakona in iz navedenega člena pravil sledi, da je Sloveniji pravica do podružnice tako v zakonu kakor v pravilih tako trdno zagotovljena, da bi mogla iskati to svojo pravico celo pred državnim svetom, ako bi hotela uprava Obrtne banke misliti na to, da ustanovi v katerem drugem mestu podružnico prej nego v Ljubljani. V tem pogledu bi bilo dostaviti, da je prvi redni zbor delničarjev dne 25. marca 1928., na katerem je bilo zbrano 1756 delničarjev z 257.448 akcijami, soglasno sprejel predlog, da je naložena novoizvoljenemu upravnemu odboru dolžnost, da takoj pristopi k ustanavljanju podružnice po redu, ki je v zakonu predviden.

Dejstvo je, da v Sloveniji doslej ni prišlo do ustanovitve podružnice, pa je resnica, da bi osrednja uprava želela ustanoviti v doglednem času podružnico v Sarajevu, sklicujoč se na to, da je v Bosni in Hercegovini od odobrenih kreditov izposojena dobra desetina (10,5 %). Kot dobri sosede in razumni sodržavljeni privoščimo drugim pokrajinam vse najboljše, ali ker nam je jopica bližja nego suknja, moramo trdovratno vztrajati na stališču, da je za ustanavljanje podružnice Obrtne banke sedaj prva na vrsti Slovenija. Osrednja uprava sama čuti, da ne more lahko preko zakona, preko pravil, preko soglasne resolucije ustanovnega občnega zbora, pa je pretekli teden poslala v Ljubljano svojega marljivega in jako zaslužnega glavnega direktorja, da se porazgovori z zastopniki slovenskih obrtniških krogov o vprašanju podružnice v Ljubljani. Všeč nam je, da je prišel glavni ravnatelj Obrtne banke v naš krog in da je imel priliko razgovarjati se z našimi obrtnimi gospodarji. Na tem zboru so začudeni čuli naši obrtniški gospodarji, da je težava za podružnico v Ljubljani zagadelj, ker je od vseh doslej odobrenih kreditov prišlo v Slovenijo samo 0,3 %. Izvedeli so, da bi moglo vodstvo Obrtne banke v Beogradu misliti na ustanovitev podružnice v Ljubljani stoprav tedaj, kadar bi bilo v Ljubljani izposojeno 2.000.000 do 3.000.000 dinarjev, zakaj samo v tem primeru bi mogla banka računati s tem, da je mogoče pokriti upravne stroške nove podružnice. Mlada banka ima znatne stroške, pa ne bi želela, da podružnica v Ljubljani, kakor začetkom svojega poslovanja glavna podružnica v Zagrebu, ne bi delala aktivno. Tako stališče vodstva Obrtne banke je za Slovence in za naše slovenske obrtniške gospodarje nesprejemljivo. Pravica do podružnice v Ljubljani je iz gornjih izjavljanj jasno dovolj dokazana. Kar je bilo Zagrebu milo, je nam drago. Zakaj naj bi prav, kadar gre za Slovenijo, zadrgnili mošnjček bolj na trdo nego za druge kraje? Vzeti je pa vrhu tega v poštev sledeče okolnosti: Doslej ni bilo po moji vednosti v navadi, da so bili najprvo odobreni krediti in izposojeni denarji v kaki pokrajini, pa je stoprav potem prišel v tisto pokrajino zavod. Denarni zavodi so kakor dobre prometne naprave, ustvarjati in delati si morajo promet. Najprvo podružnico v Ljubljano, potem bo v Sloveniji tudi interesentov za kredite. Prav, ker ni podružnice med nami, kupčija ne teče. Za številne obrtniške stroke je sedaj živahna konjunktura, pa ne more biti dvoma, da bo mogoče spričo okornega plačevanja naročnikov razposoditi novi podružnici primerno množino denarja. Celotna predvidna Narodna banka je otvorila v krajih podružnice, tako na primer v Bitolju, kjer še danes, moderno rečeno, kreditni volumen ni tako velik, da bi bilo mogoče zaslužiti upravne stroške in spraviti nekaj dobička. Resnica je, da je sedaj malo denarja razposojenega v Sloveniji. Vzroka iščem v prvi vrsti v dejstvu, da je poslovanje z ljudmi, ki potrebujejo kredite, jako težavno in okorno, ako se mora vse vršiti po po-

srednikih in pismeno, pa brezdvomno tudi jezik dela izvestne težave. Preden pride naš prosilec do denarja, minejo tedni in meseci, pa bi v takih razmerah on lahko utonil v svoji kreditni potrebi, preden bi prišla kreditna sapa iz oddaljenega kreditnega pihala. Kadar bo podružnica v Ljubljani dostopna našim ljudem neposredno in osebno, pa bodo v zavodu dovolj spretni uradniki, ki poznajo naše razmere, potem bo stvar držala gladko in točno, ker drugače biti ne more, saj je znana resnica, da je, kar se tiče našega obrtniškega stanu, Slovenija vendar še prva v naši državi tako po številu obrtov kakor po razvitosti posameznih strok.

Sodim, da je vprašanje podružnice Obrtne banke jako važno gospodarsko vprašanje za ves slovenski obrtniški stan, ki je naš po telesu in duhu in za katerega povzdigo in razvojno zmožnost moramo vsi skrbeti, ki nam je mar boljša gospodarska bodočnost. Obrtnik je naš železni zaklad, je naša najboljša zaloga za dobro gospodarsko prihodnost naše ožje domovine in za oploditev onih krajev naše države, v katerih obrtništvo še ni na dovolj visoki stopnji razvoja. Podružnico Obrtne banke kraljevine SHS moramo dobiti v Slovenijo. To je naša potreba in naša pravica. Podružnica naj začne v skromni obliki, ustrezajoč dejanskim potrebam, pa naj se postopoma razvija tako, da bo iz malega rastlo veliko. Mislim, da moramo vztrajati pri tej zahtevi in mislim, da nas ne sme motiti tudi ne dejstvo, da je obrestna mera 10% na, zakaj denarni trg je danes tak, da je nagibnost prej navzgor nego navzdol. V tem mojem mnenju me utrjuje lastno opazovanje, pa tudi dejstvo, da mi je prav danes v Mariboru v razgovoru o tem predmetu dejal odlični poznavalec naših kreditnih in denarnih razmer, mož, ki je na najvidnejšem mestu, da mu ni znano v mariborski oblasti kreditno vrelo, iz katerega bi črpali obrtniki denar, ki bi veljal manj nego 10 %. Z načelnikom obrtnega odseka gospodom I. Ogrinom soglašam, da se nam po pravici toži po obrtniških kreditih Narodne banke in bi jih radi nazaj. Ker pa jih je Narodna banka ustavila, sklicujoč se na delokrog Obrtne banke kraljevine SHS, je tudi ona poklicana, podpirati nas v pravičnem stremljenju za podružnico Obrtne banke v Ljubljani.

Uvažujem stališče in preudarjenje previdnega osrednjega vodstva Obrtne banke kraljevine SHS v Beogradu. Znano mi je, da imajo prav vodje tega zavoda ziništel, razumevanje in srce za potrebe našega obrtnika pa upam, da bodo zategadelj zasukali krmilo tako, da bo politika ustanavljanja filijalk zadobila pravo smer, ki pelje sedaj najprvo v Ljubljano. Državno-politični in gospodarsko-politični ozir govore za to, da Obrtna banka kraljevine SHS dobi svoje krajevno in stvarno oporišče tudi v Sloveniji.

Splošne dolžnosti davkoplačevalcev v IV. četrtletju 1928.

(Opozoritev Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.)

I. Dospelost direktnih davkov. Dne 1. novembra 1928. dospo v plačilo vsi direktni davki za 4. četrtletje 1928. Ako se ne plačajo v 14 dneh po dospelosti, se prisilno izterjajo.

II. Davek na poslovni promet. Davkoplačevalci, ki vodijo knjige opravljenega prometa, to je oni, katerih promet je v letu 1927. presegel vsoto 360 tisoč dinarjev, so dolžni do 30. oktobra 1928. odpremiti davek od prometa, opravljenega v 3. četrtletju 1928.

Ostali davkoplačevalci, to je oni, ki plačujejo davek na poslovni promet pavšalno, plačajo sočasno z drugimi davki tudi tretji obrok davka na poslovni promet za leto 1928.

III. Uslužbenski davek. Službodajalci so dolžni od uslužbencev pobrane zneske odpremiti davčnemu uradu najkasneje 15. dan po preteku vsakega meseca.

Službodajalci, ki redoma nimajo več nego pet zaposlencev, odpremljajo pobrane davčne zneske do 15. dne po preteku vsakega četrtletja, za mesece julij, avgust in september 1928. torej do dne 15. oktobra 1928.

IV. Dopolnilna prenosna taksa. Od dopolnilne prenosne takse v letnem iznosu preko 500 Din je plačati tretji obrok od 1. do vštete 15. oktobra 1928., sicer se zapadli obrok izterja prisilnim putem.

Jubilej dela.

Vedno manj je med nami obrtnikov, ki bi slavili 50letnico, odkar so se posvetili svojemu obrtu. Le premnogo jih sredi dela omaga in klonejo v težki življenski borbi.

V Rožni ulici v Ljubljani, v lični svoji domačiji vidite čevljarkega mojstra **Ivana Rozmana**, kako še vedno čil in veder urezava usnje, kako z mladeniško močjo vodi svojo lepo urejeno delavnico. Pred kratkim je praznoval 50letnico, odkar izvršuje čevljarški obrt.

G. Ivan Rozman se je rodil 18. julija 1865. in je kot 13letni mladenič leta 1878. stopil v uk k že preminulemu čevljarškemu mojstru Jakobu Škrbincu, ki je imel svojo delavnico v Prešernovi ulici.

Takrat so bili drugačni časi! Od ranega jutra do poznega večera je delal v delavnici, zvečer pa je obiskoval obrtno-nadaljevalno šolo. Mnogo ne baš veselih dogodkov nam bi mogel povedati gospod Rozman o takratnih obrtniških razmerah. Obrt je v teku 50 let krenila popolnoma na druga pota, ki peljejo na eni strani do hitrejšega napredka, na drugi strani pa prinašajo obrtniku težke borbe za obstoj.

Po štiriletni učni dobi je g. Rozman kot mlad pomočnik potoval in vidimo ga v Trstu, Polji, na Reki, v Mariboru, Gradcu, Zagrebu izpopolnjevati svoje strokovno znanje in zbirati življenske izkušnje. Med tem je doslužil tudi vojaško dobo in dne 7. februarja 1890. se je g. Rozman osamosvojil ter otvoril svojo delavnico v Florijanski ulici. Bil je 26 let na enem in istem prostoru, pred devetimi leti pa se je preselil v svojo domačijo.

Z njegovo osamosvojitvijo pričanja v življenju g. Rozmana požrtvovalno, vztrajno in plodonosno delovanje v obrtniški organizaciji. 30 let deluje v Čevljarški zadrugi kot odbornik in iniciativen delavec za prosep čevljarkega obrta. Zlasti je posvečal svoje moči gospodarski organizaciji. Bil je med ustanovitelji Sirovinske zadruge, ki so jo osnovali ljubljanski čevljarški mojstri in ves čas njen odbornik. Ko se je ta zadruga razšla, se je osnovala nova pod imenom «Združeni čevljarji», in zopet vidimo g. Rozmana med ustanovitelji. Ves čas njenega obstoja, do leta 1913., ko se je likvidirala, je zavzemal funkcijo podnačelnika.

Svetovna vojna je tudi njega odtrgala svoji obitelji in po triletni vojni službi se je vrnil na svoj dom, kjer je ob najtežavnejšem času, leta 1919., z vso vnemo sodeloval pri ustanavljanju še sedaj obstoječe, dobro poslujoče Produktivne čevljarke zadruge, katere blagajnik je od njene ustanovitve.

Ko se je nekako pred sedemnajstimi leti osnovalo obrtno sodišče, je bil imenovan za prisednika in vrši nepretrgoma do danes to, ne baš prijetno funkcijo. Mnogo let je tudi član davčne cenilne komisije.

Kakor deluje neumorno v gospodarski organizaciji, tako neutrudljivo je njegovo delo tudi v humanitarni obrtniški organizaciji. Mnogo let zavzema funkcijo obrtnika v mojstrski bolniški blagajni v Ljubljani in je že skoraj 30 let tudi odbornik čevljarke bolniške blagajne. Od oživitve Obrtniškega društva v Ljubljani je njegov iniciativen odbornik.

Pred 34 leti si je vzel kot življensko družico gospo Urško, ki požrtvovalno in z vso vnemo sodeluje v mnogih narodnih in humanitarnih društ-

vih. Ponosen je na dva svoja sinova, katerih eden je industrijec, drugi pa skladiščnik v Zagrebu.

G. Rozman je bil eden izmed onih zavednih obrtnikov, ki je vedno rad pripravljen sodelovati pri vsaki akciji, ki je v prid obrtništvu. Zato pa uživa jubilar, zaveden narodnjak, kremenit značaj, med obrtništvom, svojimi stanovskimi tovariši, znanci in prijatelji splošno spoštovanje.

K njegovemu lepemu jubileju, njegovi 50letnici, odkar je nastopil težavno pot obrtnika, mu iskreno čestitamo z vzklikom: Na mnoga leta!

Vplačilo sedmega obroka na delnice Državne obrtne banke.

Sedmi obrok na delnice Obrtne banke kraljevine SHS v Beogradu morajo vplačati delničarji tekom oktobra, a najkasneje do 15. novembra t. l. na položnice, ki so jih prejeli z začasnimi delnicami. Za vsako delnico je vplačati 10 Din.

I. K.:

K pravilniku za obrtne in trgovske nadaljevalne šole.

Naše obrtno-nadaljevalno šolstvo je preživljalo vsa leta po vojni težko krizo. Mnogo se je debatiralo o učenem načrtu, ki današnjim razmeram ne odgovarja več, v splošnem pa se je vprašanje tega šolstva vrtelo dejansko le okoli vzdrževanja. Državna uprava je pokazala za obrtno nadaljevalno šolstvo jako malo zmisla, kar je najbolje pokazala s tem, da je zadnja leta skoraj popolnoma odtegnila svojo subvencijo.

Preustroj obrtno-nadaljevalnega šolstva je nujno potreben. Ta preustroj pa bi moral stremeti predvsem za dvema ciljema: prvič, da bo šola praktično ustrezala potrebam obrtnega naraščaja, drugič pa, da se ji zagotove gmočna sredstva.

Pouk na obrtno-nadaljevalnih šolah moremo deliti v dva dela: v teoretični in praktični del.

Teoretični del bi obsegal: računstvo, blagoznanstvo, domoznanstvo, obrtne predpise itd. Poučevanje teh predmetov se bistveno loči od osnovnošolskega pouka. Vsaka obrtna stroka ima svoje posebnosti. Vajenec bi moral v šoli dobiti n. pr. v blagoznanstvu pouk, ki bi bil prilagoden njegovi stroki. Ključavničarski vajenec bi moral vedeti, kako se pridobiva železo, poznati bi moral razne rude, lastnosti raznih vrst železa, orodje, poznati bi moral tudi vse skrivnosti moderne ključavničarske delavnice. Vajenec v pravem pomenu besede ni delavec, marveč učenec, ki mora svojo stroko poznati in jo razumeti. Če razume bistvo ključavničarskega obrta, potem bo dobil šele pravo veselje do učenja in svoje stroke.

Isto je tudi v drugih strokah. Nadvse žalostni so primeri, da vajenec, ki je dovršil svojo učno dobo n. pr. v mizarski stroki, ne pozna lesa. Tri, štiri leta je od dne do dne obdeloval les in končno ne pozna vrst lesa, trdote, njegove lastnosti itd. Posvetil se je obrtu avtomat, ne pa človek, katerega življenska usoda je vezana z njegovim strokovnim znanjem, njegovo pridnostjo in izvežbanostjo.

Kje leže vzroki?

Mislim, da leži prvi vzrok tega nepovoljnega stanja v podcenjevanju obrta. Socialne razmere silijo nižje in srednje sloje, da čimprej in na najlažji način preskrbe svoje otroke. Manjka pa jim pri tem vodilne misli, kako napraviti iz mladega bitja dobrega človeka. Preveč je vkoreninjena misel, da je za obrt vsak sposoben ter da je to najlažja in najboljša pot do eksistence. Brez premisleka damo 14letnega dečka v obrt, do katerega mnogokrat nima niti veselja, niti ni morda za učenje obrta telesno sposoben. Taki starši so sovražniki svojega otroka! Tekom učne dobe pa starši in vajenci komaj čakajo dneva oprostitev in nihče se ne briga za to, je li vajenec res izkoristil učno dobo sebi v prid tako, da bo zmožen nastopiti opolzko pot do blagostanja v svojem poklicu.

Dolžnost mojstra je torej, da sprejme v pouk vajenca, ki kaže zanimanje in veselje do obrta in ki ima zadostno predizobrazbo.

Popolnoma napačno je mnenje, da delavnica zadostuje vajencu, da si pridobi v njej vsega, kar v svojem obrtu potrebuje. Delavnica je sredstvo, s katerim vajenec praktično izrablja in izpopolnjuje svoje znanje. Nemogoče je mojstru razlagati vsakemu vajencu, iz česa je material, ki ga obdeluje, kakšne so njegove lastnosti itd.

Znanje kot tako si mora pridobiti vajenec drugod, in sicer s svojim zanimanjem in v šoli.

Pri tem pa naletimo na mnoge pomanjkljivosti. Naše obrtno-nadaljevalne šole so, razen v mestih, kjer so ločene po strokah, dejansko le nadaljevalnice osnovnošolskega pouka. Šolam primanjkuje učnih pripomočkov, pa po krivdi državne uprave mnogokrat tudi za pouk na obrtno-nadaljevalnih šolah potrebnih učnih moči. Omenili smo že, da se tudi teoretični pouk v teh šolah bistveno loči od osnovno-šolskega pouka in potrebno je radi tega, da učne moči poznajo obrt. Kako naj poučuje učitelj obrtno blagoznanstvo, če ne pozna v vseh detajlih stvarine? Kako naj poučuje obrtno risanje, če ne pozna n. pr. stroja?

Pouk v obrtno-nadaljevalni šoli pomenja za vajenca nekaj oddih. Vajenci šole ne cenijo kot nekaj za njih strokovno izobrazbo neobhodno potrebnega. Osovražena je pri mojstrih in vajencih. Temu so vzrok zastarela naziranja, in to rano bo izlečil čas. Šola ni imela na pouk vajenca v obrtu nikakega soodločujočega vpliva in vajenec je bil prav do zadnjega časa oproščen, če je končal šolo z zadostnim uspehom ali pa ne. Pa tudi danes se to še pogosto dogaja. Baš to je tudi krivda, da vajenec na pouk v šoli ni polagal nobene važnosti ter da uspehi v šolah v zvezi z drugimi pomanjkljivostmi niso zadovoljivi.

Šola si bo morala pridobiti torej potrebno avtoriteto s tem, da bo soodločevala pri oprostitvi vajenca.

Nadaljnja pomanjkljivost, ki ovira razvoj šole in je tudi za vajenca samega kvarna, pa je popolno pomanjkanje učnih knjig. Uspešen pouk brez knjig je nemogoč. Nam manjka predvsem knjig, ki bi obravnavale posamezne stroke. Če vzamemo n. pr. mizarški obrt, bi potrebovali knjigo, ki bi nazorno obravnavala vrste lesa, njih lastnosti, njih uporabo, trdoto, najnavadnejše obdelovanje lesa, najpotrebnejše mizarško orodje in njegovo uporabo. Vsebovati bi morala najpotrebnejše iz lesne trgovine, sploh vse, kar je za teoretično izobrazbo vajenca potrebno. Nemška Avstrija posveča temu veliko važnost, pa ima danes skoraj za vsako obrtno stroko posebno, specialno za vajence sestavljeno učno knjigo. (N. pr. Republikanische Staatsbürgerkunde, Das Fleischer- und Selcherhandwerk, Der gewerbliche Ratgeber i. dr.)

Take učne knjige bi tvorile tudi podlago predavanjem v šoli, seveda pa bi morale biti za vse šoloobvezne vajence obligatne. Tudi iz učnih knjig mora vajenec črpati svoje strokovno znanje, šola mu stvarino nazorno razložiti, da jo pojmuje, v delavnici pa to praktično vidi in izrabi.

Učne knjige in pouk v šoli pa dajejo snov za teoretični šolski izpit koncem šolskega leta. Vse to pa daje zopet združnim preizkuševalnim komisijam dovolj gradiva za teoretično preizkušnjo.

Kako naj vajenec danes obvlada tvarinoslovje, obrtno računstvo itd., če mu tega znanja ne more dati delavnica, ne dá pa mu ga tudi šola? Treba je vezi med mojstrom in šolo, potem pa prihaja za vajencev napredek v pošteve le še njegovo zanimanje in pridnost. (Se nadaljuje.)

Plačevanje uslužbenskega davka v davčnih znamkah.

Po členu 100. zakona o neposrednih davkih se sme uslužbenki davek plačevati tudi z davčnimi znamkami. Kdaj in kako naj se vrši plačevanje na ta način, je pridržal zakonodajalec odločbi ministra za finance. V primeru plačevanja uslužbenskega davka v znamkah mora po zakonu delodajalec ali njegov namestnik davčne znamke dobro nalepiti v davčno knjižico ter jih uničiti s svojim žigom ali svojeročnim podpisom tako, da se ne morejo več uporabiti. Za tako pobrani davek ni treba, da bi delodajalec predlagali davčnemu oblastvu se-znamke.

V prvotnem pravilniku k določilom o uslužben-skem davku, ki je stopil v veljavo dne 1. aprila t. l., minister za finance za enkrat ni predvideval plačevanja tega davka v znamkah, ampak je odredbe o tem načinu davčnega plačila odložil na poznejši čas. Pač pa je sedaj v celotnem pravilniku k zakonu o neposrednih davkih, ki je bil objavljen te dni, uredil tudi plačevanje uslužbenskega davka v znamkah. Po tem pravilniku morajo pobirati uslužbenki davek v davčnih znamkah vsi delodajalci, ki ne zaposlujejo na mesec povprečno preko 20 nameščencev. Ako se tekom leta to šte-vilo prekorači, je delodajalec kljub temu dolžan še do konca dotičnega davčnega leta plačevati da-

vek v znamkah. Šele koncem davčnega leta je dolžan prijaviti davčnemu oblastvu, da ne obstoje več pogoji za plačevanje davka v znamkah. Na podlagi te prijave vpiše davčno oblastvo dotičnega službodajalca v knjigo službodajalcev, ki so dolžni davek plačevati v gotovini.

Okrožnica glede potnikov in krošnjarjev.

(Konec.)

III. Inozemski trgovci in trgovinski potniki.

Inozemskim trgovcem (obrtnikom) in njih po-blaščenecem je iskanje naročil pri zasebnikih, to je pri osebah, katere ponujenega blaga v svojem obratu ne uporabljajo, brezizjemno prepovedano. Prepoved se nanaša tudi na nabiranje naročil na take predmete, na katere je domačim tvrdkam in njih potnikom nabiranje naročil po specialnih zakonskih predpisih dovoljeno. (Naredba ministra trgovine in industrije z dne 2. aprila 1927. leta, št. 3184/III., Službene Novine z dne 16. aprila 1927., št. 85.)

Tudi je generalna direkcija poreza naročila finančni delegaciji, da vrše davčna oblastva strogo nadzorstvo nad inozemskimi potniki in izvedejo takoj njihovo obdavčenje, čim zaznajo za katerega takega potnika.

IV. Krošnjarijenje.

Krošnjarstvo ureja v območju ljubljanske in ma-mariborske oblasti patent z dne 4. septembra 1852., d. z. št. 252., ki je pri nas še v polni veljavi, ter odločba ministrstva trgovine in industrije z dne 18. januarja 1926., št. 12018/III.) V zmislu te od-ločbe se dovoljuje v mejah veljavnih predpisov krošnjariti samo državljanom kraljevine SHS. Samo ti morejo dobiti krošnjarsko dovoljenje v zmislu točke 2. do 7. in vizum v zmislu točke 8. navedene ministrske odločbe.

Dovoljenja izdaja v Sloveniji sreski poglavar, v čigar območju je prosilščevo stalno bivališče. Dovoljenja za krošnjarijenje veljajo v okviru spe-cialnih pokrajinskih predpisov za območje cele države, vendar jih morajo vidirati sreski pogla-varji sreza, v katerem hoče kdo krošnjariti.

Potrebno je, da se pri izdaji novih dovolil ka-kor tudi pri vidiranju že izdanih, navedejo, kjer bi tega še ne bilo, imenoma vsi srezi, odnosno kraji, v katerih je krošnjarijenje prepovedano. Pri izdaji novih dovoljenj naj se strogo pazi na to, da so brezizjemno izpolnjeni vsi pogoji, ki jih stavi zakon za izdajo takih dovoljenj. Vizumi naj se ne dajejo za daljšo dobo nego za 1 mesec.

V zmislu čl. 11. aptenta o krošnjarstvu je v ob-mejnih krajih dovoljeno krošnjariti v okviru za-kona samo prebivalcem dotičnih srezov in sicer z dovoljenjem sreskega poglavarja, ki ga izda v sporazumu s finančno kontrolo.

Nadalje določa čl. 12. krošnjarskega patenta, da mora biti blago, s katerim se krošnjari, tuzem-skega izvora, opremljeno z žigom, ter da mora biti vsak krošnjar v posesti izkazov o nabavi blaga.

Po naredbi trgovinskega ministra z dne 23. de-cembra 1881, dr. zak. št. 2., iz l. 1882., je združitev krošnjarstva in sejmarstva nedopustna, tako da more ena in ista oseba izvrševati le en ali drugi teh pridobitnih poslov. Nadalje je krošnjarjem izrecno prepovedano obiskovanje sejmov in pro-dajanje blaga na odprtih stojnicah ali ob tržnih prodajalnicah ob času sejma. Tega določila se krošnjarji po prijavah gremijev v splošnem ne držijo, pa je zatopotrebno, da se na to posebej opozore vernostni in policijski organi.

Te predpise je strogo izvajati in je nanje opo-zoriti tudi nadzorovalne organe.

Po naročilu velikega župana: Dr. Marn, s. r.

Iz organizacij.

Elektromonterski tečaj. Strokovna zadruga kon-cesioniranih elektrotehnikov za Slovenijo v Ljub-ljani in Urad za pospeševanje obrta v Ljubljani priredita, kakor lanske leto, tečaj za elektromon-terje. Interesente pozivamo, da se takoj prijavijo za obisk tečaja pri Uradu za pospeševanje obrta v Ljubljani, Krekov trg št. 10 (bivša Mahrova hiša). — Strokovna zadruga koncesioniranih elektroteh-nikov za Slovenijo v Ljubljani: Ivan Mihelčič, t. č. načelnik.

Zadruga urarjev, zlatarjev, optikov, graverjev in pasarjev za Ljubljansko oblast v Ljubljani na-znanja svojim članom-urarjem, da je združni od-bor na svoji seji dne 12. septembra t. l. sklenil, da se mora urarskim vajencem nabaviti kompletno delovno orodje, ki ga neobhodno potrebuje vsak urarski pomočnik. Orodje se lahko vajencu že pri-četkom učne dobe polagoma in sukcesivno nabav-lja, kakor ga pač potrebuje, vendar mora imeti vajenec do konca tretjega učnega leta kompletno delovno orodje. Odsih-dob je brezizjemno ta obveznost kot predpogoj za sprejem v učno dobo. V učnih pogodbah, ki se predlože za vsakega vajenca zadrugi v potrditev, mora biti odslej izrecno navedeno, kdo se je zave-zal vajencu nabaviti delovno orodje, ali oče (varuh itd.) ali mojster dotičnega vajenca, in do katerega časa se bo orodje nabavilo. V slučaju, da se zaveže mojster za to, se lahko pogodbeno določi, da bo va-jencu orodje kupljeno iz daril ali plače, ki bi jo imel vajenec eventualno prejemati od mojstra v zadnjih letih učne dobe. Ta sklep zadruga je bil radi tega zelo umesten in potreben, ker se bo vaje-nec z lastnim delovnim orodjem temeljiteje izučil svojega obrta in ker pomočnika brez lastnega oro-dja nihče v delo ne sprejme. Glede nakupa orodja se mojstri lahko informirajo pri zadrugi. Načelnstvo.

Kongres fotografov v Ljubljani. V sredo dne 19. septembra t. l. se je vršil v Ljubljani II. kon-gres Zveze fotografskih združenj SHS. Kongres je otvoril predsednik zveze Dušan Živojinović, ki je najprvo pozdravil tovariše in goste ter mesto Ljubljano, ki je udeležence tako gostoljubno spre-jela, slednjič pa neodrešene brate Slovence in Hrvate v Primorju, ki se drugega rednega kon-gresa niso mogli udeležiti. Predsednik je kratko tudi omenjal dosedanje delo zveze in njene načrte za bodočnost. Predsednik pokrajinske zveze za Slovenijo g. Grabjec je pozdravil zastopnika velikega župana, namestnika oblastnega odbora, zastopnika zbornice za trgovino, obrt in industrijo g. dr. Pretnarja, predsednika Zveze obrtnih zadrug g. Rebeka in zastopnike ljubljanskega tiska. Ome-njal je delovanje pokrajinske zveze fotografov za Slovenijo, ki je ena najbolj organiziranih v Zvezi. Po pozdravnih besedah zastopnika velikega žu-pana g. Legata, zastopnika oblastne skupščine g. Erjavca, zastopnika zbornice TOI g. dr. Pret-narja in g. Rebeka je predsednik Živojinović po-ročal o delu v preteklem letu. Ugotovil je velik napredek strokovne organizacije fotografov, ki so se že drugič zbrali, da nastopijo za svoje ogo-žene pravice. Povsod se širi šušmarstvo, ki je po-sebno v tej stroki jako razvito in veliko škodi po-klicnim fotografom. Za obrambo stanovskih inte-resov je potrebna organizirana borba. Glasilo Zveze «Fotograf» se vzdržuje z velikimi žrtvami in lepo napreduje. Naredba o zapiranju in odpi-ranju obratov je posebno hudo zadela fotografe, kajti ravno za to panogo obrtništva ne morejo ve-ljati pravila o delovnem času, kakor lahko veljajo za druge obrti. Za materijelno pomoč fotografov bo skrbela Kreditna zadruga fotografov, ki bo čim prej osnovana. Druge pereče zahteve in pravice fotografov bo pa v veliki meri uredil novi zakon, ki stopi v veljavo začetkom prihodnjega leta in ki bo uveljavil enakopravnost fotografske obrti. Sle-dilo je obširno poročilo tajnika o organizaciji po-sameznih pokrajinskih zvez. V preteklem letu so bile ustanovljene nekatere nove pokrajinske zve-ze, žal da vojvodinski fotografi in fotografi v Bosni in Hercegovini še niso bili organizirani kljub vsem naporom središnje uprave, da bi se ustanovile po-krajinske zveze tudi v teh pokrajinah. Najbolje organizirana je gotovo pokrajinska Zveza za Slo-venijo, ki je organizirala II. kongres Zveze v Ljub-ljani. Poročilo tajnika in blagajnika so zborovalci soglano sprejeli, na kar so poročali zastopniki posameznih pokrajinskih zvez. Nato je bilo zaklju-čeno dopoldansko zborovanje. Popoldne se je kon-gres nadaljeval in sprejel resolucije.

Razno.

Dimnikarskemu mojstru se nudi zdrav vaje-nec z dobro šolsko naobrazbo, ki se tega obrta že eno leto uči, v nadaljnji uk. Sprememba se želi radi rodbinskih razmer. Vsa pojasnila daje Obrtno društvo v Laškem.

Odmev na resolucijo. Zveza obrtnih zadrug v Ljubljani je prejela od uredništva «Samouprave», organa radikalne stranke v Beogradu, sporočilo, da je narodni poslanec g. Laza Marković prejel resolucije, ki jih je sprejelo obrtništvo na protest-

nem zborovanju v Ljubljani dne 3. septembra t. l., ter da bo kot narodni poslanec povzel potrebne korake, da se bo ugodilo obrtniškim zahtevam.

Poročilo o poslovanju Osrednjega urada za zavarovanje delavcev. Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu je izdal tiskano poročilo o svojem in o poslovanju krajevnih organov za prvih pet let svojega obstanka. Knjiga obsega okrog 650 strani in vsebuje članke o posameznih osnovnih vprašanjih socialnega zavarovanja, službeno poročilo o poslovanju osrednjega urada za zavarovanje delavcev in njegovih krajevnih organov, številne slike, kartograme in diagrame, tabelarne preglede in imenik članov samouprave ter vseh nameščenecv in zdravnikov SUZOR in njegovih krajevnih organov. Cena knjige je 100 Din. — Ker je vsebina te knjige velike važnosti v pogledu socialnega zavarovanja in bo iz nje razvidno vse ogromno in važno delo osrednjega urada in okrožnih uradov, je želeli, da se knjiga razširi med one sloje, ki so najbolj zainteresirani na delovanju teh zavodov.

Ph. Mr. R. Sušnik

Lekarna pri „Zlatem jelenu“

Moderno urejena lekarna, zaloga vseh domačih in tujih zdravilnih sredstev, mineralnih voda, obvezil, kirurških in toaletnih predmetov. Zdravniške ordinacije se izvršujejo točno po predpisih. Oblastveno koncesijonirana oddaja strupov. Poštne pošiljke obratno.

LJUBLJANA, Marijin trg

Telefon števil. 2115.

Delniška glavica:

Din 50.000.000.—

Skupne reserve: okrog *

Din 10.000.000.—

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Centrala: LJUBLJANA, Dunajska cesta *

Podružnice in agencije:

Brežice Črnomelj Kranj Maribor Novi Sad Prevalje Rakek Slovenj Trst
Celje Gorica Logatec Metković Novo mesto Ptuj Sarajevo gradec Split

Brzjavni naslov:

BANKA LJUBLJANA

Telefon št.: 2261, 2413, 2502, 2503
in 2504

Priporočajo se za vse
bančne posle

Telefon
števil. 2016.

USTANOVLJENO LETA 1889.

Poštni ček
10.533.

Mestna hranilnica ljubljanska

(Gradska štedionica)

Ljubljana, Prešernova ulica

Stanje vložnega denarja
nad 300 milijonov
dinarjev.

Stanje vložnega denarja
nad 1200 milijonov
kron.

sprejema vloge na hranilne knjižice kakor tudi na tekoči račun, in sicer proti najugodnejšemu obrestovanju. Hranilnica plačuje zlasti za vloge proti dogovorjeni odpovedi v tekočem računu najvišje mogoče obresti.

Jamstvo za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kot kjerkoli drugod, ker jamči zanje poleg lastnega hranilniškega premoženja še mesto Ljubljana z vsem premoženjem ter davčno močjo. Vprav radi tega nalagajo pri njej sodišča denar nedeletnih, župnijski uradi cerkveni in občine občinski denar.

Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje prihranke največ v naši hranilnici, ker je denar tu popolnoma varen.

OBRTNA BANKA

v Ljubljani

Centrala: Kongresni trg 4.

Podružnica: Ljutomer

Telefon št. 2508

Telefon št. 2508

Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 12.051

Daje kredite v obrtne svrhe, pospešuje ustanavljanje obrtnih in industrijskih podjetij, izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje. Vloge na knjižice in na tekoči račun se obrestujejo kar najugodneje, vezane vloge po dogovoru primerno više.

KREDITNO DRUŠTVO MESTNE HRANILNICE LJUBLJANSKE

DOVOLJUJE POSOJILA NA MENICE IN KREDITE

V TEKOČEM RAČUNU VSEM KREDITA

ZMOŽNIM OSEBAM IN TVRDKAM

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

Ljubljana, Prešernova ulica št. 50. (v lastnem poslopu)

Brzjavni naslov: Kredit Ljubljana — Telefon št. 2040, 2457, 2458, 2805 in 2806

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic in kuponov, nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits itd. itd.

L. Mikuš

tvornica dežnikov

Ljubljana

Mesni trg 25

Ustanovljeno 1889.

Skrbno izdelovanje!

Največji izbor!

Najnižje cene!

Preobleke!

Popravila!

AVGUST AGNOLA

Zaloga stekla, porcelana, kamenine, zrcal in šlp. Kompletne opreme za gostilne, restavracije, hotele, kavarne in bare.

Luksuzni predmeti.

Stavbno in umetno steklarstvo.

Telefon 2478

LJUBLJANA

Dunajska cesta 10

Telefon 2478

UGO GRABER

elektrotehnične potrebščine na veliko

ZAGREB, TRG KRALJA PETRA 4^B

Brzjavke:

ORION ZAGREB

Telefon:

INTERURB. 17-10